

16. 6. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Kolektivní správa autorských práv ve světle aktuálního nálezu Ústavního soudu

Média nedávno informovala o výsledku ankety o absurditu roku 2014, ve které obsadila první místo povinnost hudebníků a pořadatelů koncertů předem informovat Ochranný svaz autorský (OSA) o písních, které na hudební produkci zazní. Ve stejný den vyhlásil Ústavní soud České republiky důležitý nález sp. zn. II ÚS 3076/13 ohledně posuzování žalob kolektivních správců na vydání bezdůvodného obohacení za nakládání s autorským dílem bez licence. Obě aktuální události naznačují, že si tato oblast autorského práva zaslouží bližší pozornost.

Kolektivní správa v ČR

Postavení kolektivních správců a související otázky upravuje v České republice zákon č. [121/2000](#) Sb., autorský zákon. V minulosti tuto oblast reguloval zvláštní zákon č. [237/1995](#) Sb., o hromadné správě autorských práv a práv autorskému právu příbuzných a obecná úprava autorského práva tak byla oddělena. Koncepce zvláštního zákona se dodnes využívá např. ve Spolkové republice Německo. Některé prvky kolektivní správy totiž vykazují výrazné rysy veřejného práva, a přestože české právo zdůrazňuje soukromoprávní postavení kolektivních správců, mají tyto organizace poměrně významné pravomoci připomínající orgány veřejné správy.

Účelem kolektivní správy je hromadné uplatňování a ochrana majetkových práv autorských a majetkových práv souvisejících s právem autorským a umožnění zpřístupňování předmětů těchto práv veřejnosti. V této souvislosti můžeme identifikovat základní vztahy, které při výkonu kolektivní správy vznikají: jde o vztah kolektivního správce a zastupovaného umělce a vztah kolektivního správce a zájemce o užití díla (uživatele). Veřejný zájem pak nalzáme v účelu šíření kultury a zpřístupňování děl veřejnosti. Zájmy různých stran těchto vztahů se pak v určitých situacích nevyhnutelně dostávají do vzájemného konfliktu a tyto střety pak mohou být předmětem soudních sporů a výkladových nejasností.

Nález Ústavního soudu sp. zn. II ÚS 3076/13

Povědomí o činnosti kolektivních správců se mezi veřejností v poslední době přeci jen zvyšuje, mnohdy však na základě negativních zkušeností umělců či uživatelů autorských děl. V této souvislosti se poměrně často diskutují např. náhradní odměny kolektivních správců z nenahraných nosičů (tzv. výpalné), nově se pozornost obrací i k žalobám na vydání bezdůvodného obohacení. A právě touto problematikou se nyní zabýval i Ústavní soud ve svém rozhodnutí z 15. dubna 2014.

Ústavní stížností se stěžovatelka (prodejce cyklistického vybavení) domáhala zrušení rozsudku

Krajského soudu v Hradci Králové, kterým jí byla uložena povinnost vydat bezdůvodné obohacení ve výši 2 093,20 korun s příslušenstvím kolektivnímu správci, Ochranné asociaci zvukařů – autorů (OAZA), a to z titulu neuhrazení licenčního poplatku za sdělování díla veřejnosti. Stěžovatelka argumentovala tím, že rádio vlastnila a pouštěla zaměstnankyně, a to pouze nepravděpodobně, nikoliv za účelem dosažení jakéhokoli obchodního prospěchu.

Hospodářský prospěch jako podmínka licenčního poplatku?

Nejvyšší soud[1] již v minulosti judikoval, že pouhé provozování zařízení umožňujícího sdělování díla veřejnosti nepředstavuje automaticky sdělování díla veřejnosti ve smyslu § 18 autorského zákona. Ústavní soud si při posouzení této otázky vzal na pomoc i judikaturu Soudního dvora Evropské unie, konkrétně rozhodnutí C-135/10 („případ Del Corso“), podle kterého je nutné v každém případě zvlášť zkoumat, zda je provozování vysílání[2] součástí činnosti provozovatele, respektive zda je takové provozování způsobilé přinášet mu přímý či nepřímý hospodářský efekt (např. zvýšení počtu zákazníků). Podle Ústavního soudu se neprokázalo, že stěžovatelka vůbec užívala díla umělců zastupovaných OAZA, zda se tak dělo po celou dobu, a především zda byla splněna podmínka získání prospěchu. Rozhodnutí krajského soudu tak Ústavní soud zrušil jak z důvodů procesních, tak materiálních.

Ústavní soud v roli odvolacího soudu

Na zmíněném rozhodnutí je zajímavé i to, že se s ohledem na hodnotu uplatněného nároku jednalo o tzv. bagatelní spor, přičemž za normálních okolností by Ústavní soud stížnost odmítl pro zjevnou neopodstatněnost. Soud se tak nejprve musel vypořádat i s otázkou samotné přípustnosti ústavní stížnosti. Na příkladu rozdílných výsledků obdobných soudních řízení poukázal na rozkolísanost judikatury soudů prvního stupně, která ve svém výsledku porušuje právo na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, a stížností se proto meritorně zabýval. Jedním z rozhodujících argumentů, na který poukazovala i stěžovatelka, byla skutečnost, že tentýž krajský soud ve skutkově obdobném případě žalobu kolektivního správce zamítl. Vzhledem k nepřipustnosti řádných opravných prostředků sehrál v tomto případě Ústavní soud v podstatě přezkumnou roli obecného soudu.

K žádoucímu sjednocení judikatury zatím nedochází

Organizace kolektivních správců hrají důležitou roli při zpřístupňování autorských děl veřejnosti a mohou významně usnadňovat život samotným hudebníkům. Z tohoto pohledu je dobře, že se k problematice vyjádřil i Ústavní soud. Bohužel se ale nelze domnívat, že tento nálezný zásadním způsobem přispěje ke kýženému sjednocení judikatury, neboť zejména posouzení, kdy provozování rozhlasového vysílání přináší nějaký hospodářský prospěch, bude pro provozovatele, kolektivní správce a soudy velmi náročné a v mnoha případech nejednoznačné.

Viktor Dušek,

advokát

Filip Horák,
advokátní koncipient

[KPMG Legal s.r.o, advokátní kancelář](#)

Pobřežní 1a
186 00 Praha 8

Tel.: +420 222 123 111
Fax.: +420 222 123 100

[1] 30 Cdo 2277/2007
[2] Viz § 23 autorského zákona.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)